

Prokop Péter beszédes hagyatéka

[© Orvos Levente 2006 | orvosl.hu]

Nem szeretem a modern képzőművészet absztrakt, egyszerű szemlélő számára legtöbbször semmitmondó vagy erőltetettnek tűnő ábrázolásmódját, ezért elmondhatom, hogy *Prokop Péter* túlnyomóan figurális, ám mégiscsak ebbe a kategóriába sorolható képei sem tartoztak úgy nagy általánosságban kedvenc műtárgyaim közé. Egy ideje azonban, különösen néhány évvel korábbi személyes találkozásunk óta bevallom, kissé másképp gondolkodom a nemrég elhunyt pap-festőművész-író életművéről, műalkotásairól, képei mellett nem utolsó sorban gazdag irodalmi hagyatékáról, melyet közelebb-ről egy tőle kapott, saját hosszabb-rövidebb gondolatait, esszéit tartalmazó kötetből ismerhettem meg. Ez a kötet, mely épp tizenkettedik a sorban, az igazat megvallva lassacskán kedvelt esti olvasmányommá vált, elsősorban nyelvezete és eszmei mondanivalója miatt természetesen, de éppen így annál az egyszerű oknál fogva – hiába, ilyenek vagyunk –, hogy a rövid, de annál velősebb egysoros karcolatoktól a többoldalas esszéig időm és fáradságom függvényében mindig a legalkalmasabbat választhatom ki, ha éppen tartalmas kikapcsolódásra vágyom.

Különös módon képei örvendenek nagyobb ismertségnek, elismertségnek, hiszen több mint hét-ezer grafikáját ország- és Európa szerte időszaki valamint állandó tárlatokon mintegy száz helyen mutatták már be, ezenkívül albumok s egyéb kiadványok is elsődlegesen a képzőművész Prokop Péter keze nyomát őrzik. Pedig az általa alkalmazott modern képi világ minden figurális konzervativiz-musa mellett is túlnyomóan épp elvontsága folytán marad lényegileg zárt terület az átlag érdeklődő számára szemben esszéivel, melyek túl a használt hasonlóan modern eszközrendszeren az irodalmi-ság kézzelfoghatóbb kifejezésmódja miatt több megértésre számíthatnának. Számomra is ezért okozott kellemes meglepetést írásaival közelebbi kapcsolatba kerülni, mivel korábban jómagam is csak képeit ismertem, ám ezekből nem tudtam és műélvezeti fenntartásaimtól motiválva nem is igazán akartam megragadni Prokop gondolatiságát, mely szövegeinek elolvasása után már úgy érzem sikerült, ráadásul ezekből merített ismereteimet felhasználva képei is beszédesebbé váltak. Amúgy fölöt-tébb érdekes kérdés, hogy maga Prokop miként értékeli saját életművét, hogy – ha lehet ilyet monda-ni – hivatásának, személyi kibontakozásának melyik szegmense áll közelebb papi szívéhez, festésze-te vagy írásai. A válasz kifejező: „Gyötör a tudatalatti lelkiismeret-furdalásom: elpancsoltam színek-re az életem? Apostolnak választattam, hogy visszakaparintsak azoknak, kik szavamra várnak. A te-mető keresztje alól is folyamatosan pótolhassam mulasztásom.”¹. A szövegek tehát nemcsak értel-mezhetőbbek és konkrétabbak mint a képek – nem utolsó sorban könnyebben el is érhetők –, de az élettapasztalattal eltelt korosodó apostol sürgető evangelizációs vágya is inkább érvényre jut bennük mint fiatal korától folyamatosan készülő festményeiben.

Ha dióhéjban szeretném összefoglalni, mi az ami a kortárs magyar próza képviselői között mód-felett szimpatikussá teszi az író Prokop Péter egyéniségét, az leginkább kliséktől mentes, gyermeki-en őszinte hangvétele lenne, igazságszeretete, egyszerűsége, de legalább ennyire művészi lényeglátá-sa is, melynek segítségével hihetetlen plaszticitással képes akár néhány sorban is összetett karaktere-ket, szituációkat ábrázolni vagy tabunak számító kérdésekről fesztelenül de tapintatosan úgy írni, hogy az a témában rejlő lényeg kiemelése mellett lehetőleg ne botránkoztasson. Nem állhatta a klasszicizáló retorika túldíszített, barokkos nyelvezetét, mely burjánzó szódíszzeivel, szóismétléseivel és bonyolult körmondataival csak arra alkalmas, hogy elvonva a figyelmet a mondanivalótól, próbá-ra tegye a lényegre törő kommunikációhoz szokott modern ember türelmét. Amint ezt egy helyütt maga is megvallja: „A hebehurgya halandzsát utálom. Megbecsülöm a kimondott szót [...]. Az

---

1 Prokop Péter, *Pukkanó Buborék*, Jel, hn., én., 96.

őszinteség főelvem. Szalmát, giccset nem szedek föl.”² Számtalan grafikája, több kötetre rúgó pár sorosa az átgondolatlanság, tervezetlenség benyomást keltheti – amikor beléptem kétszobás római lakásába, alig lehetett megmozdulni a földön fekvő temérdek festménytől –, ám ez csak a látszat: „Ne hanyagold a műgondot – figyelmeztet –, mely a látszólag odafröccsentett pacára is kötelező. Figyeled-e az összedobált virágok egyensúlyát? Inkább adok írott interjút, mint halandzsa szószátyárságot. Megrágom szövegemet, míg ide kerülhet. Nagy rafinéria az oldottnak látszó szándékolt szigorú szerkesztettség.” (Uo.)

A modern művészet számos stíluselémét felhasználó festő-író produktumait az átlag szemében nem különbözteti meg szinte semmi a többi ún. modern műalkotástól, melyekhez a javarészt konzervatív felfogású vallásos emberek rendszerint ellenérzéssel közelednek, ugyanakkor írásainak szerkesztettsége, mértéktartása, frissessége, őszintesége mögött nem lehet nem észrevenni Krisztus emberének elkötelezettségét és hivatástudatát, aki a modern sőt posztmodern művészet nyelvezetén is képes értéket teremteni: „Pap-festő-író keverék gomolyog bennem. Ha hangoztatom is, az állvány előtt az akadémiát végzett keveri a színeket, és az írógépnél a humanista fogalmaz, de hátulról a szeminárium neveltje bujtogat.” (Uo.) Sajnos ezt máig kevesen ismerik föl benne, ezért szinte törvényszerű, hogy még „házon belül” sem volt különösebben preferált szerző, tekintettel arra, hogy a kevéssé hallgatott „Vatikáni Rádió méltatásán túl egyházi pultokról ajánlást csak elvéve” kapott. „Valószínű érdekek, nem elég ájtatosak észrevételeim” (6.) – állapítja meg keserű szájjal de tárgyilagosan a szerző, majd a világ felé nyitás kilátástalanságát konstatálva folytatja, „könyvkiadók mint ismeretlenek nem nyúlnak utánam. Ez esetben is magam vagyok a magam mecénása.” Helytálló tehát *Réti György* észrevétele, aki egy a festő halála után megjelent méltatásában így fogalmaz: „Kéves magyar művész adott annyit a hazájának és kapott oly kevés elismerést, mint az életből nemrég nyolcvanöt évesen eltávozott Prokop Péter.”³

***

Nos, ízelítőül hadd idézzek taláalomra néhány Prokop aforizmát a sokból:

Hajdani idill

Az iskolaigazgató, bár szívesen sustorgott velem, megjátszotta a vonalast. Váratlan ellenőrzés hírére ijedten lökött ki irodájából. A hirtelen akcióban ott feledett fekete kalapomat zavarában az asztal alá taposta. Másnap védekezett: ne haragudj, ha akarod, kivasaltatom. (17.)

A luxusok luxusa

kevesek sorsa: nem parancsolok senkinek, de nekem sem parancsol ám senki! Nem uralkodom más fölött, és szabadon élek. Fricskázhatok kedvemre, fütyülök a hatalmasokra. (Uo.)

Éhező művésszel

gúnyolódik a néző: miért nem fest inkább kenyeret meg kolbászt?
– Mert úgysem vennéd meg, hogy nyeljed, mit a vászonra mázolnék, te hájas! – mordul a korgó gyomrú festő. (27.)

A félénk veleszületett hibája

a magánál gyöngébbet erősebbnek látja. (28.)

Tréfálkozom a találkozáson

Ha tudom, hogy ennyire vén szivarok várnak, bizony el nem jöttem volna. Visszavág nevetésük: fiatal voltod miatt te sem panaszkodhatsz! (58.)

² Prokop, i. m., 10-11.

³ Réti György, „A «színek remetéje»”, in *Magyar Napló*, 2004. árpilis

A szépség

külső máz. Fölszín, kábító karosszéria. Az hat rád elsőnek. Megbabonáz. Ne ess kelepccéjébe, ha nincs visszaérzés, rezonancia! Végzeteddé válhat hálója. De jóság-ráadásal boldogságod betetőzője. Vigyázz! Nagyon ritka. (60.)

Ki nem ad,

csak beszélni akar, koldus marad. (69.)

Csak egyféle

azaz a nemes bosszú a megengedett, ha szívedre öleled a bántót. (92.)

A késsel ölni is lehet

A biztosra menő óvatosak mégsem vonhatják ki a forgalomból. (126.)

Senki sem jegyezte föl

Márta állítólag kérte Jézust, ne támassa föl Lázárt. Mondván, hogy nincs olyan rossz ember, senki sem követett el annyi és akkora bűnt, amivel megérdemelné a kétszeri halált. (138.)

Fatima szelíd gúnyja

Velem csináltatta meg a mozaik-mennyezetet, hogy hitetlenségemet fricskázza. (Uo.)

Alig várják

hogy leszállj az autóbusról. Öten is pályáznak bemelegített párnádra. Már is tolakodnak, ki érjen oda elsőnek.

A tömegverseny kivárára épül. Kihalásodra, nyugdíjazásodra számítanak a következők. Utánad majd hencegnek, mire vitte a képességük.

Csak a tehetség pótolhatatlan. Nincs, ki nyomába lépjen. Teljesítménye utolérhetetlen.

Ám a nagy Moloch, tovább dögöl nélküle is, az itthagott társadalom. (158-61.)

***

Kötetei: *Uram irgalmazz*, Róma, 1983; *Keresztúton*, Róma, 1983; *Boldogasszony*, Róma, 1984; *Üdvösségünk*, Róma, 1984; *Római évek*, Róma, 1985; *Kavicsdobáló*, Róma, 1987; *A Fügefám alól*, 1989; *Cseppkőbarlang*, 1991; *Pannónia szentjei*, 1991; *Modelldíj nélkül*, 1992; *Hulló tobozok*, [1993]; *Tarkabarka*, 1995; *Pukkanó buborék*, [1996]; *Sziromszállingó*, 1997; *Innen-onnan találomra*, 1998; *Vén ág is hoz virágot*, 1999; *Innen s a Mindeneken túl*, 2001.